

Prof. Dr. Mehmet Özmen
Armağanı

Editörler

Nurettin Demir - Faruk Yıldırım

Adana 2014

Prof. Dr. Mehmet Özmen Armağanı

Editörler: Nurettin Demir - Faruk Yıldırım

© Bu kitapta basılan makalelerin yayın hakları yazarlarına aittir. Makaleler, yazarlarının izni olmadan basılı veya elektronik olarak çoğaltılamaz, başka dile çevrilemez.

ISBN: 978-975-487-196-8

Kapak Tasarım: Emine Ağırbaş

Baskı: Çukurova Üniversitesi Basımevi Müdürlüğü

İsteme Adresi: Çukurova Üniversitesi

Basın ve Halkla İlişkiler Bürosu

Balcalı/ADANA

Mail: basin-halk@cu.edu.tr

Tel. : 0 322 338 71 14

Ahmet Cevat Emre'nin Dil Bilgisi Öğretimiyle İlgili Görüşleri

Leylâ Karahan, Gazi Üniversitesi

Giriş

Bugün artık müstakil bir disiplinin konusu olan Türkçe öğretimi, 19. yüzyılın ortalarından itibaren ve özellikle Cumhuriyet döneminde yoğunlaşan bir ilgi ile eğitim kurumlarının ve aydınların gündeminde yerini aldı. Türkçe öğretimi ile ilgili program, kitap, öğretmen, yöntem vb. hususlardan kaynaklanan sorunlar, edebiyat öğretmenleri, edebiyatçılar, edebiyat ve eğitim uzmanları tarafından tartışıldı, eleştirildi, yazıldı, söylendi. Yapılan bu tartışmaların tarihi -bildiğim kadarıyla- yazılmadı ama bir arada olmasa da bunların hepsini kitaplarda, arşivlerde bulmak mümkün. Bu yazıda, öğretmen, çevirmen, kitap yazarı, bilim adamı, dil encümeni üyesi (daha sonra Türk Dil Kurumu üyesi) olarak Türk dili ve Türkçe öğretimi ile yakından ilgili bir aydının, Ahmet Cevat Emre'nin dil bilgisi öğretimi hakkındaki görüş ve eleştirileri ele alınacaktır.

Ahmet Cevat Emre (1876-1961), alfabe, kelime yapımı, cümle, dil inkılâbı, lehçeler, Sümerce, Türkçenin Hint-Avrupa dilleriyle ilişkisi gibi Türkçenin değişik alanlarına ve özellikle yazdığı kıraat (okuma) kitapları ve en çok da dil bilgisi kitapları ile Türkçe öğretimi alanına önemli eserler kazandırmıştır (Sağol vd. 2004). Emre, aynı zamanda Türkçe öğretimi -daha çok da dil bilgisi öğretimi- ile ilgili düşüncelerini de çeşitli vesilelerle dile getirmiştir.

Emre, Türkçe öğretimine bir dil uzmanı ve öğretici gözüyle bakmıştır. Darülmualimin'de, Robert Kolej'de, Darülmürebbiyat'ta Türkçe dersi vermiş olan Emre'nin bu konuda bilgisi, gözlemleri ve tecrübeleri vardır. Türkçe öğretiminde okuma (kıraat), yazma (tahrir) ve dil bilgisi (sarf ve nahiv/gramer) dersinin ne kadar önemli olduğunu eserlerinde sık sık vurgulamıştır. Emre, "İlk ve Orta Mekteplerde Türkçe Dersleri" başlıklı makalesinde "izahlı kıraat"ın Türkçe öğretimindeki öneminden ve bu uygulamanın ayrıntılarından söz ederken ortaokullarda okutulan kıraat kitaplarındaki metinlerin pedagojik olmadığını ileri sürer (1930: 21). Onun *Musavver Kıraat-ı Nafia, Güzel Kıraat* adını verdiği okuma kitapları okullarda okutulmak üzere yazılmıştır. Hatıralarında, yazma dersinin de önemini vurgulayan Emre, bu sanatı kavramayan öğretmenlerin başarılı olamayacağını belirterek bazı tavsiyelerde bulunur. Öğrenci yazılarının mutlaka öğretmen tarafından kontrol edilmesinin gereğine işaretle yazma dersi ile ilgili bir uygulamasını şöyle anlatır: "Bunun için kartpostal olarak basılmış resimlerden elli tane kadar seçmiş, öğrencilerden o kartlar üzerinde gördüklerini yazı ile anlatmalarını istemiştin. Kompozisyonlarına güzel bir sıra verecekler, hayallerini işletip canlı hikâyeler de uydurabileceklerdi. Öğrencileri müsveddelerini okuduktan sonra birer birer çağırıp yazdıkları üzerinde en müsamahalı, öğrenciye en geniş fikir ve hayal hürriyeti veren kontrolü yapardım. Az zamanda bütün genç zekâlarda şaşılacak bir gelişme görebiliştin. Öğrencilerim yazı sanatından zevk alıyorlardı. Her hafta kartpostal değiştirerek konuyu yeniledikçe yazarlık zevkleri artıyordu (1960: 148-149).

Emre, Türkçe öğretiminin okuma ve yazmadan başka diğer bir ayağı olan dil bilgisi öğretimi üzerinde daha çok durmuş, bunun için resimli, resimsiz, büyük, küçük her seviyede dil bilgisi kitabı yazmış ve dil bilgisi öğretimi ile ilgili görüşlerini, eleştirilerini dile getirmiştir.

Emre'nin ilk dil bilgisi kitabının yayımlanma tarihi, Darülmualimin'de hocalık yaptığı yıllara rastlar. Emre, eğitimci ve pedagog Satı Bey'in isteğiyle 1909 yılında Darülmualimin'in "hocalar kurulu"na alınmıştır. Okulda Hüseyin Cahit'in *Türkçe Sarf ve Nahiv'i* okutulmaktadır. Önceleri derslerinde, "yarı alafranga", "edebî dili öğretmekten uzak" diye nitelendirdiği bu kitabı kullanan Emre, 1910 yılında ilk dil bilgisi kitabı "*Lisan-ı Osmani Sarf ve Nahiv'i*" yazar. Hatıralarında bu kitabın Maarif Vekaletince Darülmualimin ve o seviyedeki okullarda ders kitabı olarak kabul edildiğini anlatmaktadır (1960: 147-148). Bu kitabı aynı yıl yazdığı *Çocuklara Sarf ve Nahiv Dersleri* izler. Bu arada *Lisan-ı Osmani Sarf ve Nahiv'in* resimli, resimsiz çeşitli baskıları yapılır. 1928 yılında Alfabe Komisyonu'nun talebi üzerine yeni harflerle önce *Muhtasar Türkçe Gramer'i* hazırlar, sonra da daha geniş bir gramer hazırlığına başlar. Dil bilimi ilkelerini gözetererek yazdığını belirttiği kitap, 1931 yılında *Yeni Bir Gramer Metodu Hakkında Layıha* adıyla yayımlanır. Kitap, Muallimler Komisyonu'nun kararı ile 1932-1934 yıllarında yazılan ders kitaplarına kaynaklık etmiştir (1941a: 5-7). Emre 1945'te *Türk Dil Bilgisi* adlı kitabını yayımlar. V. Türk Dili Kurultayı, oy birliği ile bu kitabın "ana gramer" niteliğinde olduğunu kabul eder. Emre'nin son dil bilgisi kitabı, liseler için 1951 tarihli *Dil Bilgisi-II* kitabıdır (www.tdkkitaplik.org.tr/kurultay05/K0502002.pdf; Sağol vd. 2004: XXX-XXXI).

Emre, yazdığı bu dil bilgisi kitaplarının satır aralarında, müstakil monografilerinde (Terbiye dergisinde yayımlanan 1930-1931 tarihli "İlk ve Orta Mekteplerde Türkçe Dersleri" başlıklı uzun yazısında, 1941 tarihli *Gramerimiz İçin* adlı eleştiri kitabında vs.) iyi bir dil bilgisi öğretiminin nasıl olması gerektiği hususunda görüşlerini anlatmıştır. Emre'ye göre;

1. Dil bilgisi öğretiminin amacı iyi bilinmelidir.

"İyi bir gramerin gayesi çocukları dilin tarih içinde kazanmış olduğu anlatış yollarının hepsine alıştırmak olmalıdır" diyen Emre, dil bilgisi öğretiminde bilginin beceriye, davranışa dönüşmesinin önemini şöyle anlatır: "Bir kelimenin isim veya sıfat, fiil veya ortaç (partisip) olduğunu bilmek için gramer dersi almaya ihtiyaç yoktur; bir hayvanın tazi veya tavşan, bir çiçeğin gül veya karanfil olduğunu öğrenmek için zooloji veya botanik dersi almaya ihtiyaç olmadığı gibi. En münasip isim veya sıfatın, en uygun fiil veya ortacın kullanılışında usta olmak dil bilgisinin son dileğidir" (1941a: 8).

Dil bilgisi öğretiminde amaç ile aracın karıştırıldığını belirten Emre, terim, sınıflandırma ve tanımların sadece dili öğretmek için birer araç olduğunu aracı amaç yerine koymanın dil bilgisi öğretimi için yanlış bir başlangıç olacağını ifade eder (1941a: 11).

2. Konular sınıflara göre kademeli olarak işlenmelidir.

Emre, pedagojinin, çocuklara verilecek her türlü bilgiyi sınıflara göre kademeli olarak belirlemeyi emrettiğini hatırlatır ve bu düşüncesini şu örnekle anlatır: "Bilimin en kesin sınırlamalara müsait olan kolu matematiktir; onda dahi öğretim dereceli olmaktan

kurtulamaz. Dereceli bir öğretime tâbi olan bir bilim konusunun terimleri de birden verilemez; meselâ ortaokulda üçgenler üzerine bilgiler sınıflara göre ayrılmıştır ve lisenin trigonometri okunan sınıfına geçilmeden 'sinüs, kosinüs'ten bahsedilmez (1941a: 41). Emre'ye göre ilk ve orta öğretimin her basamağında çocuklara aynı şeyleri anlatmak veya hazmedemeyecekleri bilgileri vermek onları zihin fesadına uğrattı (1941a: 48-49).

Konuların, sınıflara göre ayrılmasının zorluğundan söz eden Emre, altıncı sınıfta isim ve isim gruplarının, yedinci sınıfta fiil ve cümle öğelerinin öğretilebileceğini, sekizinci sınıfın tamamen cümleye ayrılabilceğini, imla konusunun bu sınıflarda yeri geldikçe gösterilebileceğini belirtir (1930-1931: 18). Ona göre imla, ilkokulun birinci yılında öğretilir; üçüncü yılında, kelime sonlarındaki bazı ünsüzlerin ünlü ile başlayan ekler getirildiğindeki değişme sistemi tamamıyla kavratılır; dördüncü ve beşinci yıllarda artık Türk alfabesinin harflerini, hecelerini, ses değişimlerini, ünlülerin benzeşmesini her çocuk öğrenmiş olur. Ortaokulda, gayet kısa olarak, bu kazanılmış bilgilerin formülleri verilir ve zaman kaybetmeden asıl dil bilgisi konularına geçilir (1941a: 43).

3. Dil bilgisi öğretiminde konuların sıralanışı önemlidir.

Öğretim programları ve ders kitapları incelendiğinde bugüne kadar dil bilgisi öğretimine ses konusuyla başlandığı, bunu kelime ve cümle konusunun izlediği görülecektir. Emre, dil bilgisi öğretimine cümleden başlanması gerektiği görüşündedir. Ona göre "dil, kelimelerden değil cümlelerden varlığını alır." (1941b: 4); bundan dolayı dil bilgisinin en önemli bölümü söz dizimidir. Çünkü dil bilgisinin amacını söz dizimi teşkil eder (1941a: 48). Emre, 1945 yılında yazdığı *Türk Dilbilgisi* kitabında söz dizimi konusuna "anlam bakımından kelimeler", "yapılış bakımından kelimeler" başlıklarından sonra yer vermiştir. "Asıl gramere anlatımdan, cümleden başlamalı idim" diyen Emre, kelime konusunun bir ön bilgi niteliğinde olduğunu, bu bilgilerin okuyucuyu asıl gramere hazırlamak amacı taşıdığını belirtir (1945: 587-588).

Konu sıralamasının "bilinenden bilinmeyene", "somuttan soyuta" ilkesine göre yapılmasına işaret eden Emre'ye göre, dil bilgisi öğretiminde başlama noktası, bu ilkelere en uygun konu olan "isim"dir (1930: 19).

4. İlk ve orta öğretimde gerekli konular öğretilmelidir.

Emre, ses bilgisi ile ilgili konular arasında bulunan "fizyolojik fonetik" in orta öğretimde öğretilmesinin yanlış olduğu görüşündedir. Ona göre mesela seslerin sürekli veya süresiz olması, değişmelerde rol oynamadığı için orta öğretimde verilmesi gerekli bir bilgi değildir. Ortaokulda seslerin fizyolojisini öğretmeye kalkışmayı, üçgenler üzerine verilen bilgiler arasına "sinüs kosinüs" bahsini katmaya benzeten Emre, bu konuda Batı'daki uygulamaları örnek gösterir. Batı'da okul kitaplarında fonetik bahsinin çok az yer tuttuğunu, hele fizyolojik fonetiğin hiç bulunmadığını belirten Emre'ye göre böyle konularla çocukların zihinlerini yormak doğru değildir. Çocuklara öğretilecek olan doğru telaffuzdur (1941a: 42-43). Emre, bu görüşlerini yazdığı dil bilgisi kitaplarında da uygulamıştır. 1945 tarihli dil bilgisi kitabında sadece kök-ek birleşmelerinde önemli olan uyum konusuna ve çok kısa olarak da ünlü uzunluklarına yer vermiştir.

Emre, dil bilgisi konularından özellikle “duyusal anlatış” üzerinde çok durur. Ortaokul öğrencilerine “hele hele, aferin sana, deme canım, eh bravo, adam sen de, ne âlâ, bu nasıl söz, bu da ne demek, ne hacet, ha gayret, hatırım için, ne olursun” gibi duygu kalıplarının öğretilmesinin; onlara “hepsi birden geldiler” ile “sürü sepet damladılar”; “yorulmuş” ile “yorgun argın”; “kaba bir şey” ile “kaba saba bir şey” vb. ifadelerdeki duygu farklarının buldurulmasının dil öğretimi için önemli olduğunu, güzel örneklerle ve öğretmenin hazırladığı alıştırmalarla “duyusal anlatış” yollarının öğrencilere kazandırılabilceğini belirtir (1941a: 51).

Kelime türetme konusuna da önem veren Emre, ortaokulda eklerin “dilimizin teşkil yollarını zenginleştirmek ve genişletmek” amacıyla okutulması gereğine işaret eder (1941a: 66). Konuyu “millî ve inkılabî cihetten mütalaa” ile öğretmenlere dildeki türemiş kelimeleri öğrencilere buldurup kullandırmalarını; anlaşılmayan kelimelerin kullanımına ve anlaşılmayacak kelime uydurulmasına izin verilmemesini tavsiye eder. Böylece Türkçenin türetme gücü artacak, dilimize anlamı belirsiz kelimeler girmeyecektir (1930: 17).

5. Dil bilgisi öğretiminde örneklerin seçimi önemlidir.

Dilin inceliklerini, güzelliğini ve zenginliklerini yansıtan edebî eserlerle yapılan *bir dil bilgisi öğretimi*, bir taraftan dil kurallarını yansıtırken diğer taraftan da edebî zevk, estetik duygusu ve dil bilinci kazanımını dolaylı olarak destekleyecektir. Böyle bir uygulama gençlerin söz varlığının gelişmesine de katkı sağlayacaktır. Dil bilgisi öğretiminde bu gerçeğin önemini çok iyi bilen Emre, dil kurallarını taniksiz olarak anlatma üzerine kurulmuş öğretim yolunu şiddetle eleştirir. Bu eleştirisini, kitaplarında az örnek kullanan veya kurgulanmış örneklerle yer veren bazı kavait kitapları (mesela Ahmet Cevdet Paşa, Abdullah Ramiz Paşa ve Süleyman Hüsnü Paşa’nın kitapları) için yapmış olmalıdır. O, bir taraftan örnekli bir dil bilgisi öğretimini savunurken diğer taraftan da dil kurallarını açıklayan örneklerin mutlaka edebî metinlerden seçilmesi gereği üzerinde ısrarla durur. Ona göre anlam inceliklerini, üslup farklarını en iyi yansıtan eserler, edebî eserlerdir. “İyi gramer, misallerini en iyi yazılardan seçer”. “Otoritesi tasdik edilmiş kalemlerden çıkma” böyle örneklerden yararlanan bir dil bilgisi öğretimi de “genç zihinleri öz görüş ve sezişe götürür” (1941a: 7-12). Yazdığı *Türkçe Sarf ve Nahiv, Eski Lisan-ı Osmanî Sarf ve Nahiv* adlı kitabının 1923 tarihli son baskısında kurgulanmış örneklerin yanında çok sayıda Tevfik Fikret’in şiirlerinden örnekler bulunmaktadır. Emre, *Türk Dilbilgisi* (1945) kitabında ise edebî metinlerden seçilmiş örneklerin yanında kendi ürettiği örneklerle de yer vermiştir.

6. Dil bilgisi terimleri anlaşılır olmalıdır.

Emre, özellikle *Gramerimiz İçin* adlı eserinde terim sorunu üzerinde durmuş, Tahsin Banguoğlu’nun eleştirdiği kitabından hareketle ortaokullarda nominatif, akkuzatif, datif, lokatif gibi “Türkçenin morfolojisine uymayan, Türk çocuğunun dil duygusuna yabancı olan” terimlerin kullanılmasının yanlışlığını anlatmıştır (1941a: 37-39). *Türk Dilbilgisi* kitabında genellikle Türkçe kökenli terimler kullanmayı tercih eden Emre, ayrıca kitabına “Türkçe Terim Yaratma Başarılarına Örnekler” başlığı altında Fransızca,

Almanca dil bilgisi terimlerinin Türkçe karşılıklarını gösteren bir liste eklemiştir (1945: 229-231).

7. Dil bilgisi öğretimi, dil bilimi ilke ve yöntemlerine göre yapılmalıdır.

Emre, 1941 yılında yazdığı *Gramerimiz İçin* adlı eleştiri kitabında geleneksel dil bilgisi anlayışını Hüseyin Cahit ve Tahsin Banguoğlu'nun eserlerinden örnekler vererek eleştirmiştir. Joseph Vendryes, F. de Saussure, Antoine Meillet, Ferdinand Brunot, Charles Bally gibi dil bilimcilerin eserlerini incelemiş olan Emre, dil bilgisi öğretiminin dil bilimi ilkelerine göre yapılması gerektiğini savunur (1941a: 5-7).

Dil bilgisi öğretiminde şekle verilen önemi Hüseyin Cahit ve Tahsin Banguoğlu'nun eserlerinden örnekler vererek eleştiren Emre, dil bilimci Brunot ve Bally'nin *psikolojik metot*'undan etkilenecek şekle değil anlama dayalı bir dil bilgisi öğretiminin önemini üzerinde durur (1941a: 5-7). Ona göre öğretimde hareket noktası *anlam* olmalıdır. Anlamdan hareket etmek, pedagojiye de uygundur. Duygu ve düşüncelerin nasıl ve kaç türlü ifade olunacağını ve bulunacak çeşitli ifadeler arasındaki anlam farklarını araştırmak; bunların en uygununu seçmek için karşılaştırmalar yapmak... Dil bilgisi öğretiminde belirlenecek yöntemler bu zihni hareketlere yardımcı olmalıdır. Anlamı temel alan bir dil bilgisi öğretimi, çocukların dimağını sürekli uyanık tutacaktır. Böyle bir öğretimle zihinler araştırmaya yöneltilecektir (1930: 12-15).

Emre, edebî üslubun öğrencilere kelimelerin duyusallık bakımından gösterdikleri ince anlatış farklarını ustaca kavratmakla kazandırılacağı, ortaokulun bu ince farklarla meşgul olması gerektiği görüşündedir. Ona göre *fikir ve his* merkezli bir dil bilgisi öğretiminde eş anlamlı kelimelerin yeri çok önemlidir. Eş anlamlı kabul edilen kelimeler arasındaki duygu değerleri bakımından farklılıkların öğrencilere sezdirtilmesi gerektiğini belirten Emre, bu düşüncesini şöyle anlatır: "Dilde bir fikrin duyusallık bakımından türlü türlü anlatılışı olur; mesela eli açık, cömert, müsrif hattâ hovarda, sefih aynı fikri anlatan kelimelerdir; birinin diğerlerinden farkı, içten istenecek duyusallık derecesinden ileri gelir. Birini övmek için de kınamak için de eli açık diyebiliriz. Pinti değil, eşe dosta ikramdan sakınmaz, arkadaş canlısı veya fıkara'yı düşünür, yoksulun imdadına koşar, fıkara babası; misafiri çok, ağırlamak için paralanır... hasılı iyiliğine kani bulunduğumuz bir huyun görünülerini tasvir etmek üzere eli açık dediğimiz gibi tutumsuz, sonunu düşünmez, çoluğuna çocuğuna gadreder, el âleme yedirir, müsrif veya ayyaş, kumarbaz, sefih... hasılı fenalığına inandığımız bir huyun da görünülerini eli açık sıfatıyla anlatabiliriz. Birinin, tutumsuzluğu yüzünden bir türlü iki yakası bir araya gelmediğini görüp kınamak fikriyle, bir de 'sağ olsun' katarak eli açık olduğunu imalı bir tonla söyleriz" (52-54).

Emre, kendisi de *Türk Dilbilgisi* kitabında, kelime ve cümlede anlam konusunu örneklerle ayrıntılı olarak ele almış, anlam kategorilerinden, çeşitli anlatım yollarından söz etmiş; kelimelerin çeşitli anlam boyutunu göstermek üzere eski ve yeni edebiyattan (Âhî, Bâki, Şeyh Galip, Nedim, Namık Kemal, Abdülhak Hamit, Falih Rıfkı, Refik Halit, Abdülhak Şinasi'den) örnekler vermiştir (1945: 61-75).

Emre'nin dikkat çektiği konulardan biri de "kaideleri misallerden çıkarmak" olarak açıkladığı "tekşif" yöntemidir. Bu yöntemi dil bilgisi öğretimine ilk defa İhsan Sungu'nun getirdiğini, kendisinin de bunu uyguladığını ifade eden Emre, uygulamada

bu yöntemin göz ardı edilmesini eleştirir (1941a: 4-5). Ona göre, sınıflandırma ve tanımları çocuklara yüklemek, dil bilgisi kitabını yazan ve bu dersi okutan için kolaydır; fakat bu öğretim yolu, öğrencileri “öğürtecek derecede” bıktıracak, genç zihinleri yoracak, en kabiliyetli çocuklar papağana dönecek ve kabiliyetsizler sersemleşecektir (1941a: 48-49).

“Takrir” yönteminden kaçınmak gerektiğini belirten Emre, “bulucu, sezici, düşünücü” merakı harekete geçirecek öğrenci merkezli bir dil bilgisi öğretimini savunur (1930: 84).

Emre’nin öğrencilere isim ve fiil çekimlerini “severim, seversin, sever veya kuş, kuşun, kuşu, kuşa” şeklinde sıra sıra paradigmlar hâlinde dizdirmenin pratik bir faydası olmadığı, böyle bir yolun hayatta uygulama alanı bulamayacağı şeklindeki görüşleri de (1941a: 15) onun dil bilgisi öğretimini, kural öğretici bir etkinlik değil dili doğru ve güzel kullanmanın bir aracı olarak kabul ettiğini göstermektedir. Emre, bunun için ders kitabı olarak yazdığı *Türkçe Sarf ve Nahiv, Eski Lisan-ı Osmanî Sarf ve Nahiv* (1923) adlı kitabında *temrin, kıraat, ezber, kitabet, lügatler* başlıkları altında *okuma, yazma, tekrar etme, ezberleme* gibi dil öğretim tekniklerine başvurmuş (Sağol vd. 2004), öğrencilerin söz varlığını zenginleştirmeye yönelik kelime listeleri vermiştir. Bu teknikler, bir ders kitabı değil genel bir gramer niteliğinde olan *Türk Dilbilgisi* (1945) kitabında yoktur.

Emre, dil bilgisi öğretimi ile ilgili görüşlerini 1945 yılında yazdığı *Türk Dil Bilgisi* kitabında büyük ölçüde uygulamıştır. Onun Türkçe öğretimi ve bu öğretimin bir parçası olan dil bilgisi öğretimi hakkındaki düşünce ve eleştirilerinin büyük bir kısmı bugün de geçerliliğini korumaktadır.

Kaynaklar

Emre, Ahmet Cevat (1930-1931). *İlk ve Orta Mekteplerde Türkçe Dersleri*. Terbiye 1930/28, 1931/31, 1931/34: 1-59.

Emre, Ahmet Cevat (1931). *Yeni Bir Gramer Metodu Hakkında Layiha*. İstanbul: Devlet Matbaası.

Emre, Ahmet Cevat (1941a). *Gramerimiz İçin*. İstanbul: Hilmi Kitabevi.

Emre, Ahmet Cevat (1941b). *Muhtaç Olduğumuz Gramer İnkılâbı*. İstanbul: Hilmi Kitabevi.

Emre, Ahmet Cevat (1945). *Türk Dilbilgisi*. İstanbul: TDK.

Emre, Ahmet Cevat (1960). *İki Neslin Tarihi*. Ankara: Hilmi Kitabevi.

Sağol, Güliden, Erdal Şahin, Nurgül Yıldız (2004). *Ahmet Cevat Emre, Türkçe Sarf ve Nahiv Eski Lisan-ı Osmanî Sarf ve Nahiv*. Ankara: TDK.

www.tdkkitaplik.org.tr/kurultay05/K0502002.pdf.